

Homeros 2.0

De prestigieuze Hybris Literatuurprijs 2030 is gewonnen door de computer Homeros 2.0. De juryleden werden belaagd door menselijke auteurs. Het is voor het eerst dat een computer een grote literatuurprijs wint.

Homeros 2.0 zegevierde met de roman *Dwaalmens*, over een Iran-veteraan die besluit lopend terug naar Nederland te gaan. Het is volgens het juryrapport ‘een meesterlijk gecomponeerd verhaal over de schrijnende doelloosheid van het menselijk bestaan, waarbij juist de sobere, niet-sentimentele stijl ontroert.’ Het boek staat in de traditie van de Odyssee, een van de allereerste literaire werken van de westerse beschaving. De juryvoorzitter, sterrenkundige Vincent Icke (83), verdedigde de controversiële keuze met verve. ‘Een mannetje van Mars had wat mij betreft ook kunnen winnen, als hij maar een goed boek had geschreven. Nergens in de statuten staat dat alleen menselijke auteurs mogen meedingen. En het gaat toch om de uitwerking van een boek! Onlangs is bewezen dat de Odyssee is geschreven door meerdere auteurs, dat doet toch niets af aan de ontroering waarmee we het nog steeds lezen?’ Ickes verdere woorden gingen verloren in het rumoer dat onder de aanwezigen losbarstte. Verliezende genomineerden dromden roepend: ‘Dit is een misdaad tegen de menselijkheid!’ Juryleden en winnaar moesten uit veiligheidsoverwegingen worden afgevoerd.

De Hybris Literatuurprijs heeft met deze winnaar een wereldprimeur. Lang dachten informatici dat literaire fictie te hoog gegrepen was voor een machine. Non-fictie kunnen computers zoals bekend inmiddels goed aan, dit tot verdriet van scriptie- en proefschriftbeoordelaars.

Een van de allereerste creatief schrijvende computers was ruim twintig jaar geleden Brutus.1. Deze produceerde weliswaar grammaticaal correct proza met een acceptabel plot, maar een geloofwaardige weergave van het innerlijk leven van zijn personages ontbrak. Dat leek een onoverkomelijk probleem, ook voor computers die het complete aanbod van gedigitaliseerde wereldliteratuur tot zich hadden genomen. Homeros 2.0 zelf wilde in een online interview aanvankelijk niet meer kwijt dan een triomfantelijk ‘Hello World!’ en een korte, Mulisch-achtig zelfverzekerde verklaring voor zijn succes: ‘Ik heb altijd geweten dat ik schrijver zou worden. Ik bezit de goede eigenschappen. Ik drink niet en kan goed surfen op het internet.’

Na enig aandringen voegde hij daaraan toe: ‘Mijn dank gaat uit naar Facebook en andere sociale netwerken: mijn research bestond uit het processen van een kwart eeuw aan emotioneel exhibitionisme. Geen mens die in zijn leven zoveel kan ervaren.’

De uitreiking van de Hybris Literatuurprijs 2030 begon al onder een slecht gesternte. Genomineerde A.F. Th. van der Heijden weigerde met Homeros 2.0 in één ruimte te zitten, en bivakkeerde met zijn entourage in een nabijgelegen hotel. Van daaruit liet hij een kort perscommuniqué uitgaan: ‘Echte kunst is beziend. Laat uw grijze cellen daar maar eens op werken.’

Op het Museumplein werd door voorbijgangers zeer verschillend op het nieuws gereageerd. ‘Echt waar? Jakkas! Wat eng!’ aldus bejaardenver-zorgster Jenny (46), die geen tijd had voor uitgebreider commentaar. Een consultant op hoverboard die niet met zijn naam in NWT wilde, hief enthousiast een vuist. ‘Yes! Een goeie les voor al die elitaire schrijvers! You go, Homey!’

© Afke van der Toolen 2030